

Basisondersteuning
Inhoud en kwaliteit
Versie 1.1, d.d. 19-4-2017

Positieve advisering door het directeurencollectief op 17-3-2016
Voorgenomen bestuursbesluit op 5-4-2016
Instemming, als onderdeel van het ondersteuningsplan, door OPR op 28-3-2017
Positief bestuursbesluit, als onderdeel van het ondersteuningsplan, op 14-4-2017

Basisondersteuning

We willen dat iedere leerling het onderwijs en de ondersteuning krijgt die hij¹ nodig heeft, het liefst dicht bij huis. We zien dit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle scholen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs in de regio Ede, Wageningen en Rhenen.

De schoolbesturen hebben de volgende visie op begeleiding en ondersteuning van leerlingen geformuleerd:

“Alle scholen van het Samenwerkingsverband VO Gelderse Vallei gaan uit van de talenten en mogelijkheden van iedere leerling. We zoeken hierbij actief naar een passend aanbod voor onze leerlingen. In het samenwerkingsverband hebben de scholen gezamenlijk een antwoord op de onderwijs- en ondersteuningsvragen van leerlingen in onze regio. We kijken naar datgene wat een leerling nodig heeft, in overleg met de leerling, zijn of haar ouders en docenten. Ons onderwijs en onze ondersteuning zijn zodanig ingericht dat we samen iedere leerling toeleiden naar een maatschappelijk geaccepteerde kwalificatie die past bij zijn of haar capaciteiten.”²

Om passend onderwijs te kunnen bieden is het belangrijk dat leerlingen en ouders weten wat zij van een school mogen verwachten, dat docenten weten wat de school kan bieden, dat ondersteuners in en om de school weten hoe zij de leerling en de school hierin zo goed mogelijk kunnen begeleiden en dat bestuurders hiervoor ruimte bieden. Binnen Samenwerkingsverband VO Gelderse Vallei zijn afspraken gemaakt over de basisondersteuning die iedere school binnen het Samenwerkingsverband moet bieden. Het aanbod dat een school in de praktijk te bieden heeft is een optelsom van alle ondersteuning zoals beschreven in het Schoolondersteuningsprofiel.

In dit document wordt beschreven wat het Samenwerkingsverband verstaat onder de basisondersteuning. Dit is een ‘sterke basis’ waaraan alle scholen binnen het Samenwerkingsverband zich gecommitteerd hebben. De volgende 6 referenties vormen samen de ‘standaard’ van de basisondersteuning.

Basisondersteuning in het V(S)O: 6 referenties

1. De school werkt opbrengstgericht.
2. De school heeft haar ondersteuning handelingsgericht ingericht.
3. De school heeft een goed pedagogisch klimaat en is fysiek en sociaal veilig.
4. De school neemt leerlingen zorgvuldig aan en draagt leerlingen zorgvuldig over.
5. De school werkt samen met ketenpartners aan een effectieve ondersteuningsstructuur.
6. De school stelt periodiek de effectiviteit van de ondersteuning en begeleiding vast.

Deze referenties worden verder uitgewerkt in indicatoren. Als kader is gebruik gemaakt van de visie van het Samenwerkingsverband, de wet Passend Onderwijs en de eisen die de Onderwijsinspectie stelt. De scholen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de basisondersteuning, waarbij de vastgestelde inhoud en kwaliteit van de basisondersteuning het uitgangspunt vormen. In dit document worden de kwaliteitscriteria beschreven bij de afspraken die gemaakt zijn tussen het samenwerkingsverband en de scholen. Voor de kwaliteitscriteria bij het inspectiekader wordt verwezen naar schoolopdekaart.nl.

De VSO scholen van het samenwerkingsverband richten zich net als de VO scholen op de hierboven genoemde 6 referenties. De uitwerking van de indicatoren ziet er echter anders uit omdat zij over een eigen inspectiekader beschikken. Onze VSO scholen hebben in een apart document hun aanbod uitgewerkt.

¹ We spreken voor de leesbaarheid over de leerling en hij, maar bedoelen hier natuurlijk ook zij.

² Bij het realiseren van de beschreven visie geldt de beschikbaarheid van voldoende financiële middelen als kritische factor.

1. De school werkt opbrengstgericht		
	Indicatoren	Kwaliteitscriteria
Afspraken	a) De school houdt de ontwikkeling en vorderingen van iedere leerling systematisch bij.	a) De school houdt periodiek tenminste de volgende onderdelen bij in het Leerling Volg Systeem (LVS): Verzuim, resultaten, toetsgegevens, relevante informatie betreffende sociaal-emotionele ontwikkeling en thuissituatie.
	b) De school bouwt voort op de gegevens uit het leerlingvolgsysteem van de school van herkomst.	b) De vo-school heeft de inspanningsverplichting om de informatie betreffende de onderwijsondersteuningsbehoefte(n) in beeld te krijgen en hierop voort te bouwen.
	c) De school maakt gebruik van digitale overdrachtssystemen.	-
	d) De leerontwikkeling is inzichtelijk voor leerling, ouders en school.	-
	e) School biedt actief de mogelijkheid aan leerling en ouders om periodiek de leerontwikkeling te bespreken.	-
Inspectieeisen	<ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht (1.1). • De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding (1.2). • De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie (9.1). • De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van leerlingen (7.1). • De docenten volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen (7.2). • De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen (9.2). • De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces (9.3). • De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces (9.5). • De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit (9.7). 	

2. De school heeft haar ondersteuning handelingsgericht ingericht

Afspraken	Indicatoren	Kwaliteitscriteria
	a) De zorgplicht vormt een belangrijke basis voor het overleg en de samenwerking met ouders.	a) Het overleg en de samenwerking omvat: informatieverstrekking, communicatie, (leerlingbespreking) en ondersteuning
	b) De school heeft bekwame docenten voor de klas.	b) Iedere school streeft ernaar te voldoen aan de vereisten zoals vervat in de wet BIO.
	c) De school versterkt de competenties van docenten in handelings- en opbrengstgericht werken.	c) De school biedt docenten de mogelijkheid zich (verder) te bekwamen in handelings- en opbrengstgericht werken.
	d) De school heeft beschreven wat zij leerlingen biedt aan onderwijs- en ondersteuningsmogelijkheden.	d) Iedere school heeft tenminste een vastgesteld Schoolondersteuningsprofiel.
	e) De school heeft haar ondersteuning ingericht volgens handelingsgericht werken, uitgaande van de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de doelgroep.	e) De school heeft vanuit een handelingsgerichte zienswijze geformuleerd hoe wordt omgegaan met groepen leerlingen op verschillende onderwijsniveaus.
	f) De school biedt ondersteuning gericht op het verkleinen van leerachterstanden en eventuele sociaal emotionele problematiek.	-
	g) De school heeft haar leerlingen in beeld.	g) De school heeft meerdere keren per jaar leerling-/groepsbesprekingen waarin het persoonlijk functioneren van de leerlingen en de groep als geheel kan worden besproken.
	h) De school betreft leerling en ouders bij het opstellen en evalueren van een begeleidingsplan.	h) Ouders, leerling en school leveren een actieve bijdrage aan het gezamenlijk inhoud geven aan het begeleidingsplan en het evalueren hiervan.
	i) Alle ondersteuningsprocessen worden inzichtelijk ingericht.	i) Er is een omschrijving van de ondersteuningsprocessen, zoals: de toedeling van middelen, aanvragen en beoordelen van specifieke onderwijs- en ondersteuningsarrangementen, bepalen toelaatbaarheid, welke inzichtelijk zijn voor derden.
j) De school heeft de interne signalerings-, ondersteunings- en begeleidingsstructuur helder omschreven, draagt er zorg voor dat	j) De school beschikt over een actueel ondersteuningsplan, de zorglijn is inzichtelijk voor derden en hier wordt voor het personeel in de bestaande	

	medewerkers hiervan op de hoogte zijn met de ambitie naar deze structuur te handelen.	overlegstructuur binnen de school periodiek aandacht aan besteed.
	k) De school beschikt over een Zorg en Adviesteam (ZAT), met als ambitie te gaan voldoen aan het vastgestelde minimum.	k) In de toekomst voldoet het ZAT aan de minimum kwaliteitseisen die binnen het Samenwerkingsverband worden afgesproken.
	l) De school beschikt over specialistische expertise voor taal- en rekenzwakke leerlingen die zich richt op het versterken van de vaardigheden van de leerling en de docenten.	l) Extra ondersteuning betreffende dyslexie en dyscalculie behoort tot de basisondersteuning.
Inspectie-eisen	<ul style="list-style-type: none"> • De aangeboden leerinhouden maken afstemming mogelijk op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen (6.1). • De docenten stemmen de instructie, verwerkingsopdrachten en onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen (6.2, 6.3, 6.4). 	

3. De school heeft een goed pedagogisch klimaat en is fysiek en sociaal veilig

	Indicatoren	Kwaliteitscriteria
Afspraken	a) De school ondersteunt leerlingen actief bij het versterken van sociale vaardigheden.	a) De school hanteert instrumenten en methodes die gericht zijn op het versterken van de sociale vaardigheden van leerlingen.
	b) De school betreft ouders bij het bevorderen van een veilig sociaalpedagogisch klimaat voor leerlingen en docenten.	b) In diverse overlegorganen waar ouders bij betrokken zijn (zoals, ouderraad en MR) is dit een terugkerend agendapunt.
Inspectie-eisen	<ul style="list-style-type: none"> • De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen (2.4). • De school heeft een aanbod gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit in de samenleving (2.5). • Het ongeoorloofd verzuim van leerlingen is beperkt, door inzet van een actief beleid om het ongeoorloofd verzuim terug te dringen waarvoor ten minste een verzuimprotocol is opgesteld (3.2). • De ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school, op het gebied van veiligheid en respectvolle omgangsvormen, onderneemt (4.1). • De leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school (4.2, 4.3). • De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen (4.4.). • De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten in en om de school (4.5, 4.6). • Het personeel zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan (4.7). 	

4. De school neemt leerlingen zorgvuldig aan en draagt leerlingen zorgvuldig over

	Indicatoren	Kwaliteitscriteria
Afspraken	a) Zo lang een leerling op school zit, ontvangt hij de ondersteuning die hij nodig heeft om het onderwijs te kunnen volgen.	-
	b) Alle leerlingen maken een ononderbroken ontwikkelingsproces door (doorgaande leerlijn po-vo-vervolgonderwijs).	b) De procesbeschrijving, gericht op overgangen, verwijdering en thuiszitters is inzichtelijk en hier wordt naar gehandeld. Vastgelegd is hoe de samenwerking met gemeenten, ketenpartners en het bedrijfsleven is vormgegeven.
	c) Scholen besteden intensief aandacht aan loopbaanoriëntatie.	-
	d) De school houdt systematisch uitstroomgegevens bij.	-
	e) De school zorgt met ketenpartners voor warme overdracht van alle leerlingen.	e) School handelt aantoonbaar volgens de vastgelegde procedure, het gaat hierbij zowel om PO-VO, VO-VO als om VO-MBO.
	f) De school zorgt voor een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en waar nodig extra begeleiding bij de start op de arbeidsmarkt.	f) Geldend voor PrO. De procedure is inzichtelijk voor derden.
	g) Ouders worden tijdig en structureel betrokken bij de overdracht en overgang van leerlingen.	-
Inspectie-eisen	<ul style="list-style-type: none"> • De school hanteert wettelijke voorschriften voor toelating en verwijdering van leerlingen. • Toelating van leerlingen afkomstig van het so/po of vo/vso alsmede de overgang van deze leerlingen naar deze onderwijssoorten vindt alleen plaats in overeenstemming met de ouders. 	

5. De school werkt samen met ketenpartners aan een effectieve ondersteuningsstructuur

	Indicatoren	Kwaliteitscriteria
Afspraken	a) Iedere school heeft een schoolondersteuningsprofiel (SOP), welke voldoet aan de eisen vanuit het Samenwerkingsverband.	a) In het ondersteuningsprofiel van de school wordt in ieder geval aangegeven wat de expertise is van het (ondersteunings)team voor wat betreft preventieve en (licht) curatieve interventies en hoe die zichtbaar worden in de onderwijsorganisatie van de school. Ook wordt aangegeven hoe de specifieke expertise van samenwerkende scholen wordt benut en met welke ketenpartners wordt samengewerkt.
	b) De school heeft één aanspreekpunt voor de ondersteuningsvragen naar het Samenwerkingsverband.	b) De school heeft de rollen en verantwoordelijkheden van interne ondersteuners vastgelegd en heeft de interne werkprocessen hierop ingericht. Het aanspreekpunt voor ondersteuningsvragen heeft aantoonbare competenties op het gebied van leerlingenzorg, is op de hoogte van actuele ontwikkelingen op dit gebied en neemt deel aan het platform georganiseerd door het Samenwerkingsverband.
	c) De school betreft leerling en ouders tijdig en structureel bij beslissingen over de ondersteuning van de leerling.	-
Inspectie-eisen	<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van een analyse van verzamelde gegevens bepaalt de school tijdig de aard van de ondersteuning voor de leerlingen met onderwijs- en ondersteuningsbehoeften (8.1). • De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden (8.4). 	

6. De school stelt jaarlijks de effectiviteit van de ondersteuning en begeleiding vast

	Indicatoren	Kwaliteitscriteria
Afspraken	a) De school bewaakt de kwaliteit van het ondersteuningsprofiel en betreft ouders en leerlingen bij de beoordeling daarvan.	a) Jaarlijkse evaluatie.
	b) De school heeft doelen geformuleerd voor het ondersteuningsaanbod en beschreven hoe zij die wil realiseren.	-
	b) De school evalueert periodiek met ketenpartners de inzet en opbrengst van de ondersteuning en begeleiding.	c) Jaarlijkse evaluatie van het ZAT, uitgaande van de nader te formuleren kwaliteitseisen.

- De school voert de ondersteuning planmatig uit (8.2).
- De school evalueert regelmatig de effecten van de ondersteuning (8.3).
- De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten (9.4).

Begrippenlijst Basisondersteuning

Basisondersteuning

Dit is de door het samenwerkingsverband afgesproken onderwijszorg die een school aan alle leerlingen moet kunnen bieden. De basisondersteuning wordt vastgelegd in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. De basisondersteuning is niet landelijk vastgesteld; samenwerkingsverbanden bepalen zelf het niveau van basisondersteuning die de scholen binnen het samenwerkingsverband bieden. De basisondersteuning kan dus verschillen per regio. De kwaliteit van de basisondersteuning moet voldoen aan door de onderwijsinspectie vastgestelde normen.

Handelingsgericht werken (HGW)

(HGW) wil de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding van alle leerlingen verbeteren. Het is een systematische manier van werken, waarbij het aanbod afgestemd is op de onderwijsbehoeften en de basisbehoeften van de leerlingen. Aan de hand van de kindkenmerken wordt gekeken welke onderwijsbehoeften het betreffende kind heeft. Het onderwijs wordt daarop aangepast. HGW gaat uit van zeven principes, die er met elkaar voor zorgen dat de onderwijsbehoeften van de kinderen centraal staan en dat er goed afgestemd wordt met het kind en de ouders.

Inspectiekader

Hierin staat beschreven hoe de Onderwijsinspectie werkt, wat ze beoordelen en wanneer het onderwijs van voldoende kwaliteit is. Voor VO en VSO geldt een ander inspectiekader.

Ketenpartners

De scholen werken nauw samen met andere organisaties. Deze partijen vormen samen met de scholen een keten waarbinnen de ondersteuning voor leerlingen georganiseerd wordt. Voorbeelden van ketenpartners zijn: Centrum voor Jeugd en Gezin, Jeugdgezondheidszorg en Leerplicht.

Ondersteuningsstructuur

Hierin wordt beschreven hoe de (extra) ondersteuning binnen de school is ingericht en hoe de bijbehorende routes en procedures verlopen.

Opbrengstgericht werken (OGW)

Beter presteren vergt een cultuur van opbrengstgericht werken, gericht op verbetering van de leerresultaten van alle leerlingen. Doelen stellen, zicht hebben op leerresultaten en planmatig en resultaatgericht werken zijn essentieel voor het bereiken van zo hoog mogelijke opbrengsten voor alle leerlingen.

Passend onderwijs

Passend onderwijs is de nieuwe manier waarop vanaf 1 augustus 2014 (wet Passend Onderwijs) onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben wordt georganiseerd. Het gaat om zowel lichte als zware ondersteuning. Bijvoorbeeld extra begeleiding op school, aangepast lesmateriaal, hulpmiddelen of onderwijs op een speciale school. Passend onderwijs is dus geen schooltype; kinderen zitten niet 'op' passend onderwijs.

Scholen werken met elkaar samen in samenwerkingsverbanden. De scholen in het samenwerkingsverband maken onderling afspraken over hoe ze ervoor zorgen dat alle leerlingen onderwijs krijgen dat bij hen past.

Pedagogisch klimaat

Het pedagogisch klimaat omvat alle omgevingsfactoren die bijdragen aan het welbevinden van het kind, waardoor een kind zich verder kan ontwikkelen. Hierbij gaat het om factoren die al aanwezig zijn, maar ook om factoren die een leerkracht weloverwogen creëert.

Het pedagogisch klimaat is van groot belang op de ontwikkeling van een kind, vooral op de sociaal-emotionele ontwikkeling. De leerkracht is degene die het meest invloed heeft op het pedagogisch klimaat in de klas. Relatie is een belangrijk woord hierbij.

Kinderen hebben behoefte aan betrokkenheid, ondersteuning, veiligheid en acceptatie.

Platform

Er is een 6 wekelijkse bijeenkomst met de aanspreekpunten, betreffende de ondersteuning aan leerlingen, van alle VO en VSO scholen van het samenwerkingsverband waar actuele onderwerpen omtrent ondersteuning aan leerlingen besproken wordt.

Referenties

De basis ondersteuning is beschreven aan de hand van 6 referenties. Dit is de standaard die iedere school van het samenwerkingsverband biedt. Middels indicatoren en kwaliteitscriteria is dit meer concreet en meetbaar gemaakt.

Samenwerkingsverband (SWV)

Scholen werken samen in regionaal ingedeelde en door de minister bepaalde samenwerkingsverbanden. Er zijn ongeveer 150 samenwerkingsverbanden, 75 voor het primair- en 76 voor het voortgezet onderwijs. Samenwerkingsverbanden zijn een privaatrechtelijk rechtspersoon zonder winstoogmerk (stichting, vereniging, coöperatie) en statutair vastgelegd. In het samenwerkingsverband maken de scholen onder meer afspraken over welke begeleiding in de reguliere scholen kan worden geboden, welke kinderen geplaatst kunnen worden in het (voortgezet) speciaal onderwijs en over de verdeling van de ondersteuningsmiddelen. Het samenwerkingsverband krijgt de beschikking over de middelen voor de lichte en zware ondersteuning in het onderwijs. Per leerling ontvangt het samenwerkingsverband een landelijk vastgesteld budget. Samenwerkingsverbanden kunnen de middelen inzetten op een manier die aansluit bij de eigen situatie. Binnen het samenwerkingsverband spreken de scholen af welke leerlingen ze doorverwijzen naar het speciaal onderwijs. Voor deze leerlingen geeft het samenwerkingsverband een 'toelaatbaarheidsverklaring' af. Het samenwerkingsverband is ervoor verantwoordelijk dat alle leerlingen in de regio een passend onderwijsaanbod krijgen. Cluster 1 en 2 scholen vallen niet binnen een samenwerkingsverband maar zijn landelijk georganiseerde instellingen.

Schoolondersteuningsprofiel (SOP)

Iedere school stelt een schoolondersteuningsprofiel op. In dit profiel beschrijft de school welke ondersteuning de school kan bieden en hoe deze ondersteuning is georganiseerd. De school moet minimaal de basisondersteuning die in het samenwerkingsverband is afgesproken realiseren. Daarnaast kan de school extra ondersteuning aanbieden. De medezeggenschapsraad van de school heeft adviesrecht op het vaststellen van het ondersteuningsprofiel. Alle schoolondersteuningsprofielen van de scholen in het samenwerkingsverband samen zorgen voor een dekkend aanbod, zodat alle leerlingen passend onderwijs kunnen krijgen.

Het schoolondersteuningsprofiel maakt duidelijk of en waarin de school zich specialiseert (de extra ondersteuning). Mogelijk dat het schoolondersteuningsprofiel ook (deels) bepalend kan zijn voor het budget dat de school krijgt van het samenwerkingsverband. Daarnaast speelt het schoolondersteuningsprofiel een rol in het toelatingsbeleid van de school.

VO: Voortgezet Onderwijs

VSO: Voortgezet Speciaal Onderwijs

Wet BIO

De eisen waaraan een docent moet voldoen, staan in de Wet op de beroepen in het onderwijs (wet BIO). Dit worden bekwaamheidseisen genoemd. De school moet kunnen aantonen dat de leraren daar

aan voldoen. Daarnaast moet de school een goed personeelsbeleid voeren om de bekwaamheid van de leraren op peil te houden en verder te ontwikkelen. Daarom houdt de school een bekwaamheidsdossier bij van iedere docent. De Inspectie van het Onderwijs (Onderwijsinspectie) kan het bekwaamheidsdossier gebruiken bij de inspecties naar de kwaliteit van de school.

Zorg Advies Team (ZAT)

In een zorg- en adviesteam werken scholen samen met professionals om leerlingen met problemen snel en adequaat te helpen. Goede samenwerking tussen de school en zorgpartners voorkomt escalatie van problemen met en van leerlingen. Samenwerking zorgt voor afgestemde onderwijszorgarrangementen en een passend en samenhangend aanbod van zorg en ondersteuning voor elk kind.

Zorgplicht

De plicht van het schoolbestuur om te zorgen voor een passend onderwijsaanbod voor alle leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften, die op de school worden aangemeld of al staan ingeschreven. Het passend onderwijsaanbod moet gerealiseerd worden binnen de eigen school of bij een van de andere scholen binnen het samenwerkingsverband.